

بررسی وضعیت عملکرد صنعت لیزینگ کشور

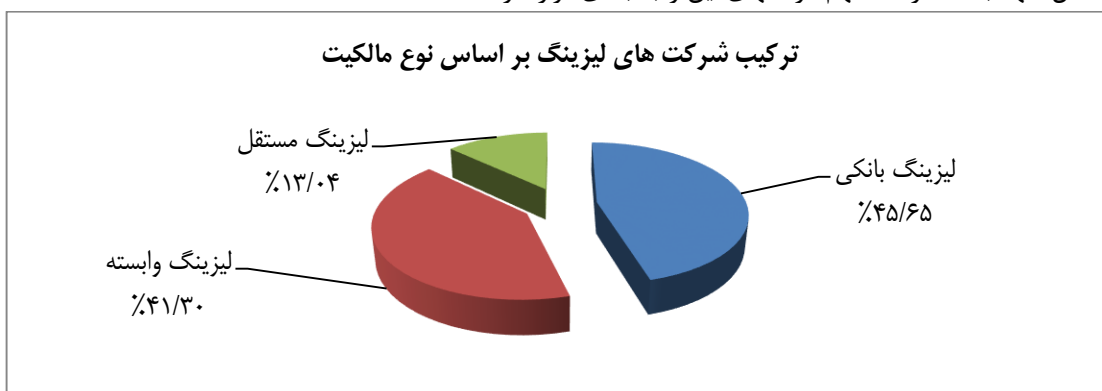
محمد غیائی فرد - کارشناس برنامه ریزی، تحقیق و توسعه

مقدمه

در ابتدا خاطر نشان میشود، بررسی صورت گرفته با توجه به گزارش سالانه انجمن ملی لیزینگ ایران^۱ از میان ۴۰ شرکت عضو انجمن ملی لیزینگ و اطلاعات عملکردی ۲۹ شرکت لیزینگ طی سالهای ۹۴ و ۹۵ مبتنی بر صورتهای مالی حسابرسی شده، نتایج بیستمین رتبه بندی شرکت های برتر ایران (IMI-100) و سایر آمارهای منتشر شده بانک مرکزی گردآوری و تهیه شده است. هنگام تهیه این گزارش آخرین اطلاعات ارائه شده توسط شرکت های لیزینگ مربوط به سال مالی ۱۳۹۵ بوده است بنابراین عبارت های "صنعت لیزینگ" یا "شرکت های لیزینگ" به تعداد ۲۹ شرکت مزبور که پیش بینی می شود عمده سهم فعالیت صنعت را داشته و "دوره مورد بررسی" به سال ۱۳۹۵ اشاره دارد.

صنعت لیزینگ کشور

بانک محور بودن صنعت لیزینگ در کشور چه از لحاظ ساختاری، قوانین و مقررات و چه از لحاظ تامین منابع مالی کاملا مشهود است بطوری که در حال حاضر نزدیک به ۴۶ درصد از فعالیت صنعت لیزینگ در اختیار لیزینگ های بانکی و ۴۱ درصد متعلق به لیزینگ های وابسته به بانک و موسسات مالی و اعتباری بوده است و لیزینگ های مستقل تنها با ۱۳ درصد سهم در انتهای این رتبه بندی قرار دارند.

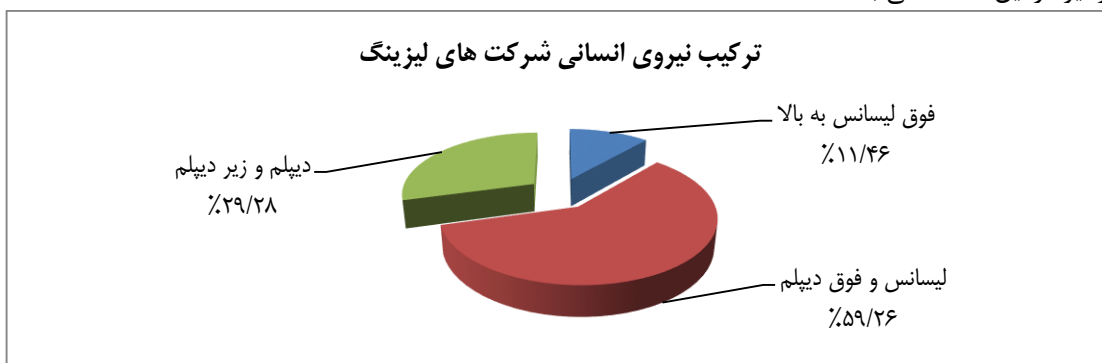
در تاریخ تهیه این گزارش تعداد شرکت های لیزینگ دارای مجوز بانک مرکزی حدود ۵۰ شرکت می باشد که از این تعداد ۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار با ارزش بازار معادل ۱۹/۲ هزار میلیارد ریال در بازار سرمایه حضور دارند.

شرکت های لیزینگ پذیرفته شده در بورس

ردیف	نام شرکت	سال تاسیس	سرمایه (میلیارد تومان)	نماد در بورس
۱	لیزینگ ایران	۱۳۵۴	۶۰	ولیز
۲	لیزینگ صنعت و معدن	۱۳۵۶	۲۰۰	ولصنم
۳	لیزینگ رایان سایپا	۱۳۷۶	۹۰۴	ولساپا
۴	لیزینگ پارسیان	۱۳۷۹	۱۳۰	ولپارس
۵	لیزینگ ایرانیان	۱۳۸۱	۱۰۰	وايران
۶	بهمین لیزینگ	۱۳۸۱	۲۷۵	ولبهمین
۷	لیزینگ خودروی غدیر	۱۳۸۱	۵۳	ولغدیر
۸	واسپاری ملت	۱۳۸۸	۸۰	ولملت

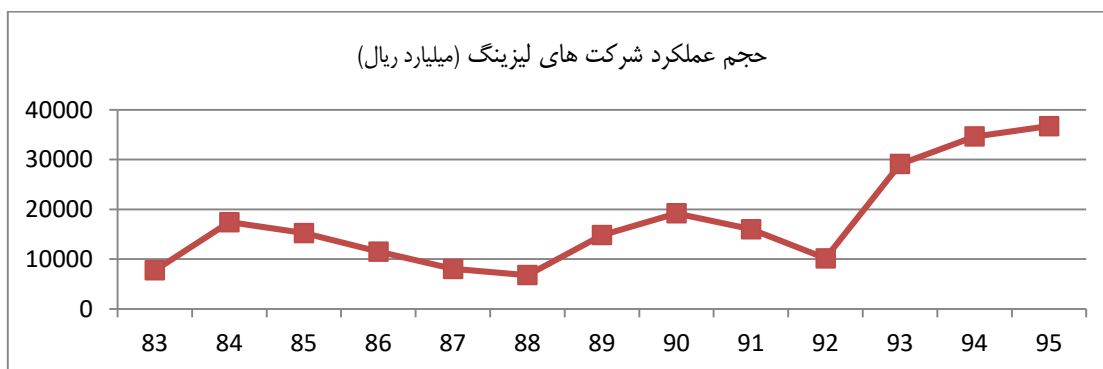
^۱ گزارش سالیانه صنعت لیزینگ برای سال ۱۳۹۵-انجمن ملی لیزینگ ایران-بهمین ماه ۱۳۹۶

بیش از ۱۱۳۴ نفر در حال حاضر در شرکت های لیزینگ مشغول به کار هستند که اطلاعات مربوط به ترکیب نیروی انسانی صنعت لیزینگ در سال ۱۳۹۵ از لحاظ تحصیلات نشان دهنده سطح بالای تحصیلات نیروی انسانی درگیر در این صنعت می باشد:

عملکرد صنعت لیزینگ کشور تا پایان سال مالی ۱۳۹۵

از مجموع اطلاعات ۲۹ شرکت لیزینگ در سال ۱۳۹۵، مبلغ ۳۶,۷۳۷ میلیارد ریال تسهیلات اعطاء نمودند. این مبلغ در مقایسه با سال ۱۳۹۴ از ۶ درصد افزایش برخوردار بوده است. صنعت لیزینگ ایران پس از طی یک دوره روند نزولی در سال ۸۹ با افزایش در حجم عملکرد مواجه شد. این روند افزایشی به مدت ۲ سال طول کشید. ولی از سال ۹۱ مجدداً حجم عملکرد این صنعت با کاهش روبرو شد که شیب این کاهش در سال ۹۲ (سال بحران صنعت لیزینگ کشور)، افزایش یافت. لکن حجم عملکرد فعالیت صنعت لیزینگ در سال ۹۳ مجدداً افزایش یافته و در سالهای اخیر علیرغم رکود حاکم بر اکثر بازارهای داخلی و نگرانی در مورد چشم اندازهای آینده، روند بهتری را طی کرده است.

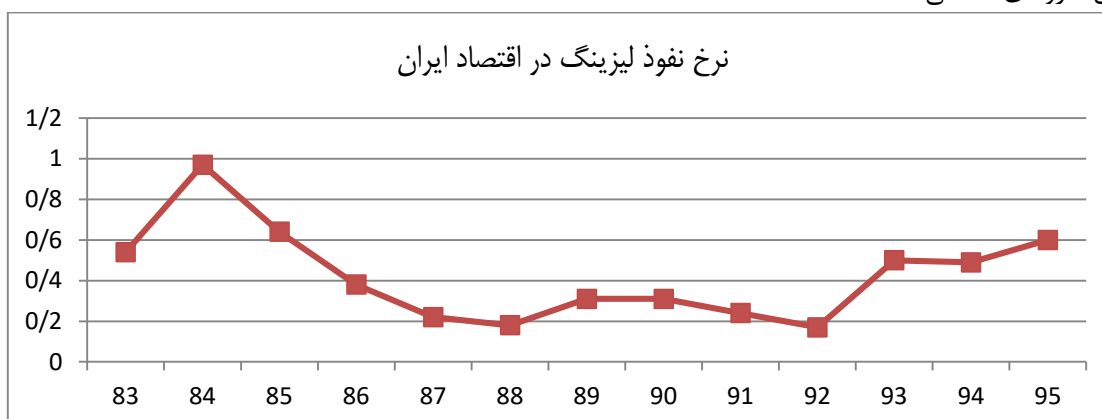
وضعیت شرکت های لیزینگ طی سال های گذشته

سال	حجم عملکرد (میلیارد ریال)	رشد نسبت به سال قبل
۸۳	۷۷۴۷	-
۸۴	۱۷۴۴۴	۱۲۵,۰۴٪
۸۵	۱۵۲۲۷	-۱۲,۶۶٪
۸۶	۱۱۵۲۴	-۲۴,۳۱٪
۸۷	۸۰۴۲	-۳۰,۲۲٪
۸۸	۶۷۷۱	-۱۵,۸۱٪
۸۹	۱۴۸۱۳	۱۱۸,۷۷٪
۹۰	۱۹۱۹۹	۲۹,۶۱٪

۹۱	۱۶۰۰۷	-/۱۶,۶۳
۹۲	۱۰۱۵۵	-/۳۶,۵۶
۹۳	۲۹۱۰۴	/۱۸۰
۹۴	۳۴۶۲۷	/۱۹
۹۵	۳۶۷۳۷	/۶,۱

نرخ نفوذ لیزینگ در اقتصاد ایران

نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) شاخصی جهت سنجش توسعه لیزینگ در سراسر جهان است. بطوری که این شاخص که از تقسیم ارزش عملکرد لیزینگ بر تولید ناخالص داخلی حاصل می‌شود، در برخی از کشورهای جهان به ۶ درصد نیز می‌رسد. نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) در ایران و در سال ۹۵، ۰,۶٪ بوده است. در نمودار زیر روند نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) آورده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود نرخ نفوذ لیزینگ از تقریباً ۱ درصد در سال ۸۴ به ۰,۶ درصد در سال ۹۵ کاهش یافته و این در حالی است که رشد تولید ناخالص داخلی نیز طی این سال‌ها روندی کاهشی داشته است.

وضعیت صنعت لیزینگ در بین سایر صنایع کشور

با توجه به بررسی نتایج عملکردی مربوط به ۳۱ گروه صنعتی در کشور، گروه واسطه‌گری‌های مالی توانست در شاخص‌های مهم بازدهی فروش (حاشیه سود)، بهره‌وری کل عوامل و بهره‌وری نیروی انسانی جزو سه گروه صنعتی اول کشور براساس ارزیابی‌های صورت گرفته در بیستمین سال رتبه بندی (IMI-100) در سال ۱۳۹۶ قرار بگیرد.

سه گروه صنعتی اول از نظر بازدهی فروش (حاشیه سود):

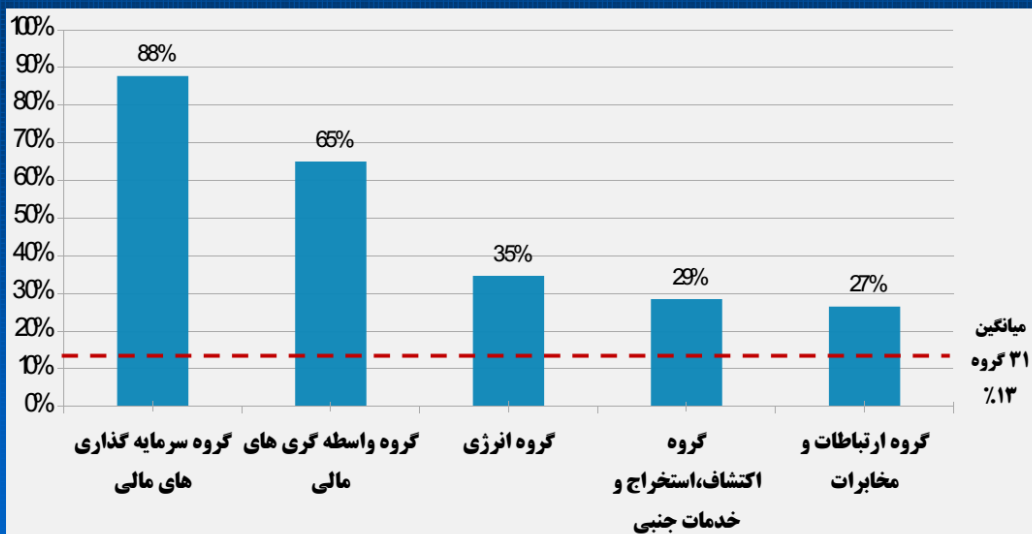
جایگاه اول: گروه سرمایه‌گذاری‌های مالی با ۸۸ درصد

جایگاه دوم: گروه واسطه‌گری‌های مالی با ۶۵ درصد

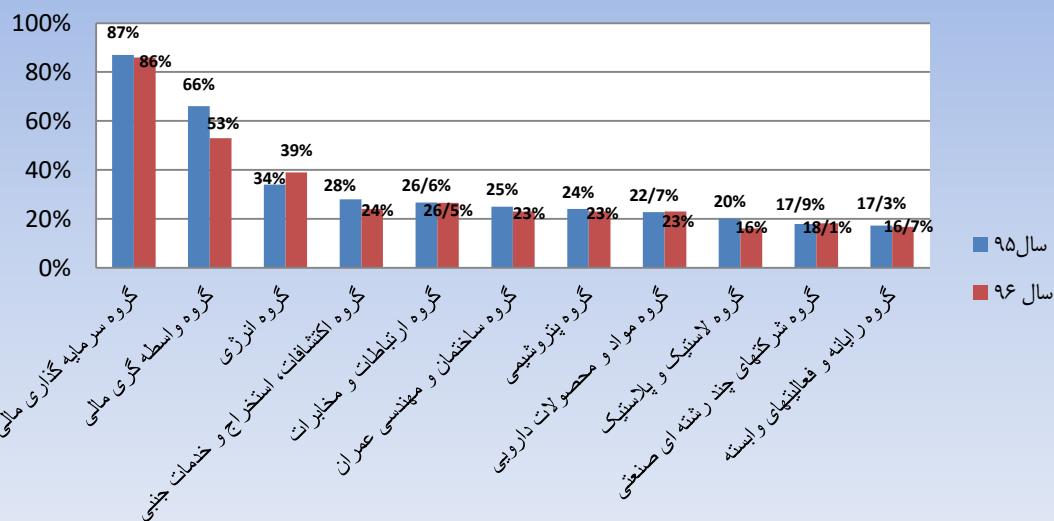
جایگاه سوم: گروه انرژی با ۳۵ درصد

* میانگین بازده فروش ۳۱ گروه صنعتی: ۱۱ درصد

گروه‌های صنعتی از نظر بازده فروش (حاشیه سود)

مقایسه گروه‌های صنعتی از نظر بازده فروش

سه گروه صنعتی اول از نظر شاخص بهره وری کل (TP):

جایگاه اول:	گروه سرمایه گذاری های مالی با ۴ واحد
جایگاه دوم:	گروه واسطه گری های مالی با ۲/۵ واحد
جایگاه سوم:	گروه انرژی با ۱/۵ واحد

سه گروه صنعتی اول از نظر شاخص بهره وری کل عوامل (TFP):

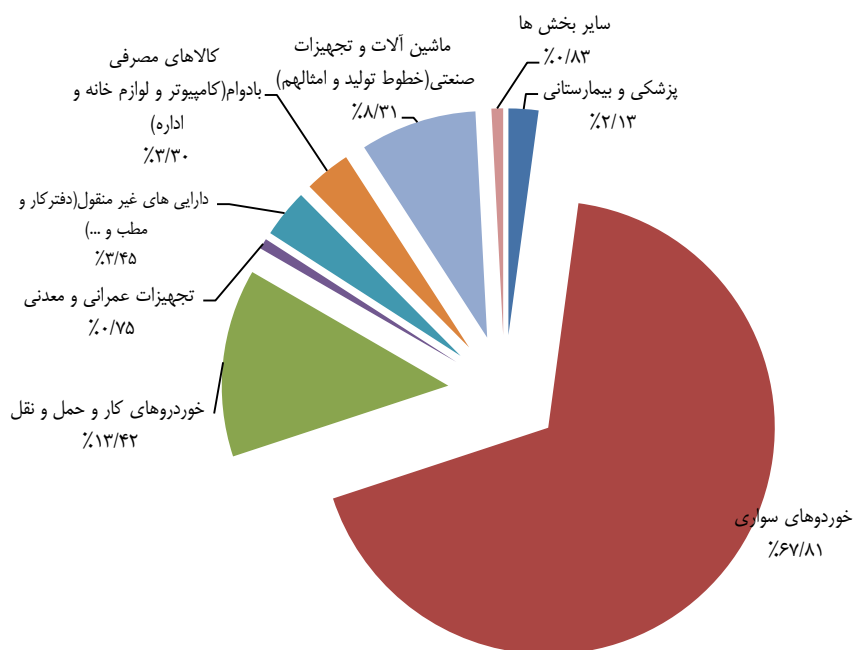
جایگاه اول:	گروه سرمایه گذاری های مالی با ۳/۱۵ واحد
جایگاه دوم:	گروه واسطه گری های مالی با ۳/۰۸ واحد
جایگاه سوم:	گروه پتروشیمی با ۲/۹۵ واحد

سه گروه صنعتی اول از نظر شاخص بهره وری نیروی انسانی:

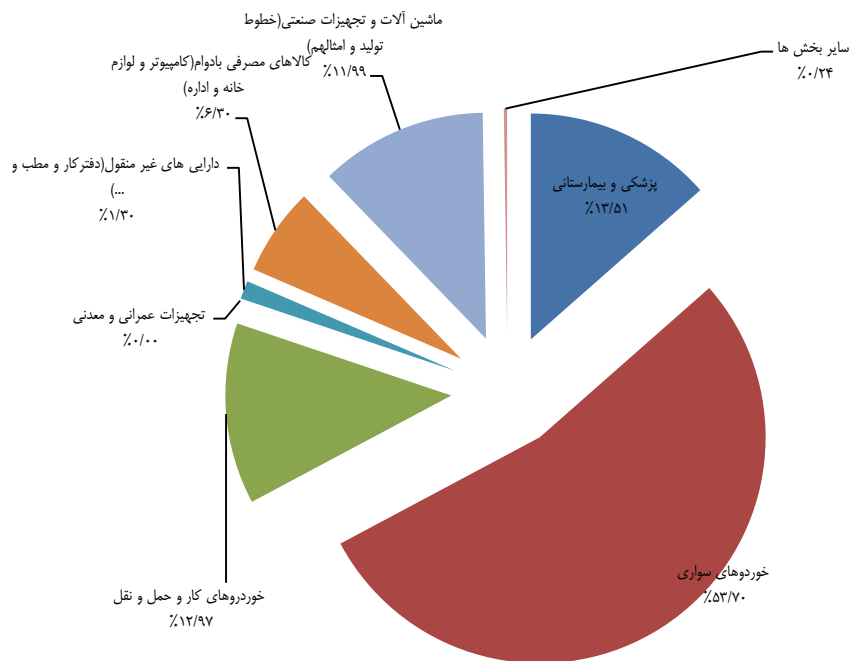
جایگاه اول:	گروه سرمایه گذاری های مالی با ۵۵ واحد
جایگاه دوم:	گروه واسطه گری های مالی با ۱۵ واحد
جایگاه سوم:	گروه انرژی با ۱۴ واحد

بررسی پرتفوی شرکت های لیزینگ در سالهای اخیر

همچنان لیزینگ خودرو بیشترین سهم پرتفوی شرکت های لیزینگ را به خود اختصاص داده است اما افزایش پرتفوی شرکت های لیزینگ در حوزه های پزشکی و بیمارستانی، ماشین آلات و تجهیزات تولیدی در سال ۹۵ نسبت به سال ۹۴ از نکات حائز اهمیت می باشد.

پرتفوی شرکت های لیزینگ در سال ۹۴

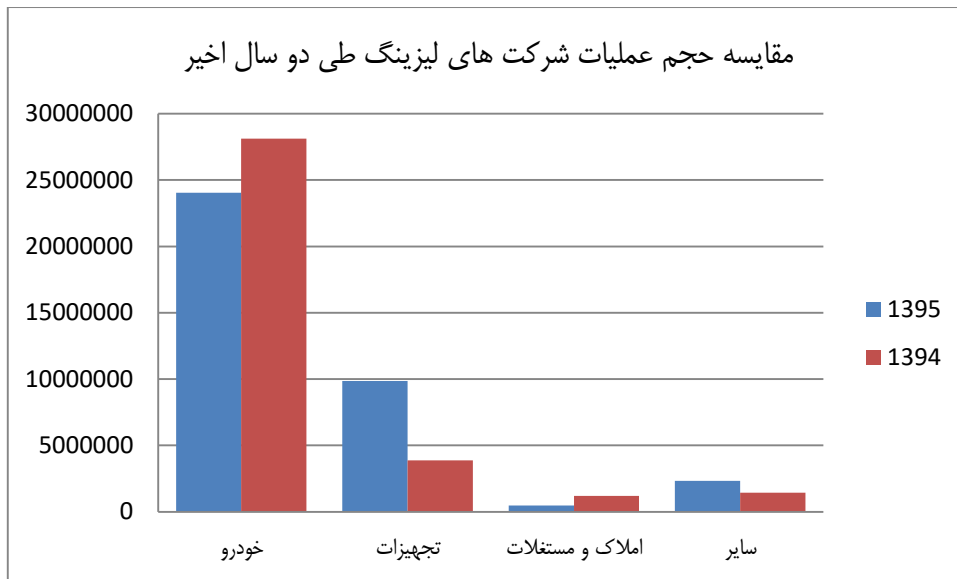
پرتفوی شرکت های لیزینگ در سال ۹۵

از رقم تسهیلات سال ۱۳۹۵ شرکت های لیزینگ به مشتریان تا ۵۷ درصد آن در بخش خودروهای سواری، ۱۳ درصد در خودروهای کار و ۱۲ درصد در بخش ماشین آلات و تجهیزات مصرف شده است. در این شرایط سهم سایر بخش ها شامل کالای بادوام و غیر منقول و تجهیزات درمانی در مجموع هیجده درصد بوده است که این نشان دهنده سهم پایین لیزینگ تخصصی تجهیزات در صنعت لیزینگ کشور و سهم بالای خودروهای سواری است.

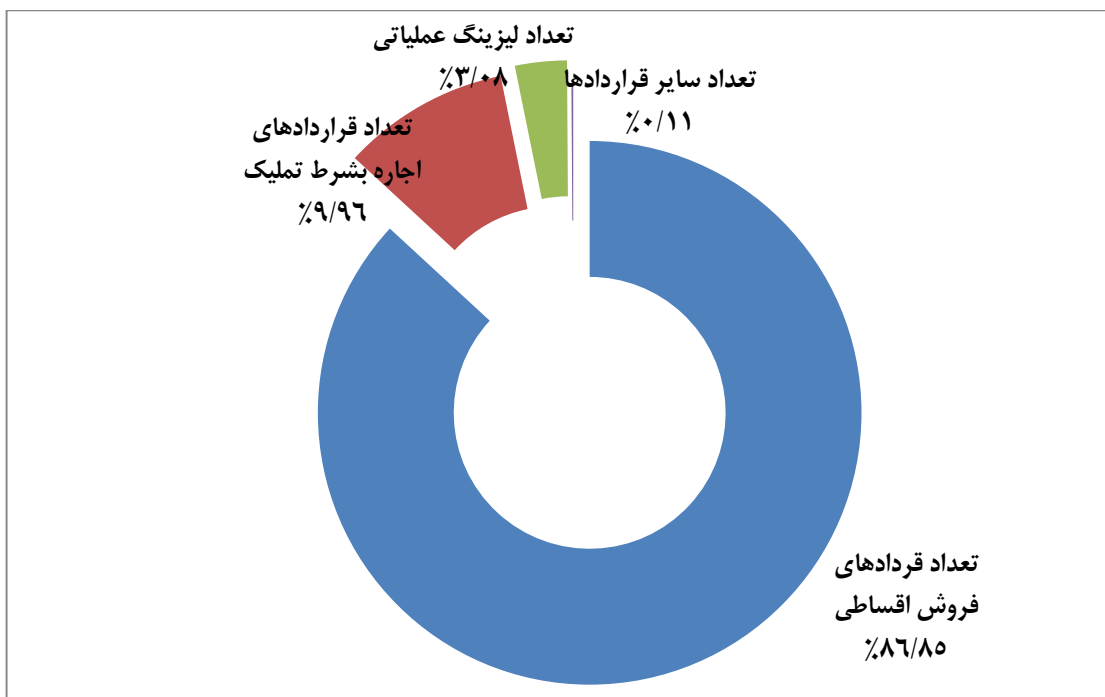
تعداد قراردادهای شرکت های لیزینگ به تفکیک نوع کالا طی سالهای ۹۵ و ۹۶

نوع کالا	تعداد قرارداد	درصد از کل
پزشکی و بیمارستانی	۲۰	۰,۰۲٪
خوردوهای سواری	۱۱۱۰۷۱	۹۷,۲۱٪
خوردوهای کار و حمل و نقل	۲۴۲۱	۲,۱۲٪
تجهیزات عمرانی و معدنی	۱۵	۰,۰۱٪
دارایی های غیر منقول (دفتر کار و مطب و ...)	۴۴	۰,۰۴٪
کالاهای مصرفی بادوام (کامپیوتر و لوازم خانه و اداره)	۲۶۰	۰,۲۳٪
ماشین آلات و تجهیزات صنعتی (خطوط تولید و امثالهم)	۳۳۸۱	۰,۳٪
سایر بخش ها	۹۱	۰,۰۸٪
مجموع	۱۱۴۲۶۰	۱۰۰٪

- طی سالهای ۹۴ و ۹۵ بیشترین درصد قراردادهای صنعت لیزینگ در بخش خودروی سواری بوده که بزرگترین بخش از بازار لیزینگ را از آن خود کرده است.
- تجهیزات عمرانی و معدنی با توجه به گران قیمت بودن این نوع از دارایی ها بخش ناچیزی از بازار لیزینگ را تشکیل داده است.

همانگونه که ملاحظه میشود خودرو بیشترین سهم را در پرتفوی تسهیلات لیزینگ ها را به خود اختصاص داده به طوری که حجم آن نسبت به رده بعدی یعنی تجهیزات بیش از دو برابر می باشد. پایین بودن سهم تجهیزات و فقدان عملیات در حوزه املاک نشان دهنده تاثیرپذیر بودن فعالیت لیزینگ ها از شرایط اقتصادی کشور و آثار ناشی از رکود و همچنین عدم گرایش به قراردادهای بلند مدت می باشد.

قراردادهای شرکت های لیزینگ به تفکیک نوع قرارداد

در این سالها بدلیل افزایش نیاز خودروسازان به منابع مالی؛ فروش اعتباری خودرو از طریق شرکت های ارائه دهنده لیزینگ خودرو افزایش یافته است. سهم بالای قراردادهای فروش اقساطی بدلیل واگذاری خودروهای سواری خودروسازها در قالب قراردادهای فروش اقساطی نیز نشان دهنده همین موضوع می باشد.